

Tutkimustiivistelmä

Karita Kammonen (julkaistu 9/2016)

Hyvä- ja huono-osaisuuden kokemus päihdejärjestöjen palvelujen käyttäjillä

Suurin osa (56 %) päihdejärjestöjen palvelujen käyttäjästä koki itsensä sekä hyvä- että huono-osaiseksi. Vähiten (14 %) oli huono-osaiseksi tai erittäin huono-osaiseksi itsensä kokevia

Huono-osaisuus voidaan ymmärtää monin eri tavoin ihmisen omien arvojen ja kriteerien perusteella. Huono-osaisuuden yksiselitteinen määrittäminen on haasteellista, jopa mahdotonta. Usein huono-osaisuus liitetään talouden tai hyvinvoinnin puutteisiin tai sen voidaan katsoa esiintyvän myös Allardtin hyvinvoinnin ulottuvuuksien puutteina. Huono-osaisuutta voidaan tarkastella ja arvioida objektiivisin tai subjektiivisin sekä absoluuttisin tai relatiivisin mittarein. Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin kuuden päihdejärjestön palveluja käyttävien tai niiden järjestämiin toimintoihin osallistuvien omaa kokemusta hyvä- ja huono-osaisuudesta sekä kokemukseen yhteydessä olevia tekijöitä. Vastaajia oli yhteensä 652, joista 60 % oli miehiä ja lähes 70 % 35–65-vuotiaita. Suurin osa (56 %) koki itsensä sekä hyvä- että huono-osaiseksi, 31 % hyväosaiseksi tai erittäin hyväosaiseksi ja 14 % huono-osaiseksi tai erittäin huono-osaiseksi. Järjestöjen välillä oli eroja hyvä- ja huono-osaisuuden kokemuksen jakautumisessa, eniten huono-osaisuutta kokivat päihdehäiriöiden keskellä olevat ja vastaavasti eniten hyväosaisuutta kokivat toipujat sekä vapaaehtois- ja vertaistukitoimintaan osallistuvat.

Ydinviestit

- Hyvä- ja huono-osaisuutta voi kokea samanaikaisesti
- Hyvä- ja huono-osaisuuden kokemukseen vaikuttavat monet tekijät: yksittäin tarkasteltuna kaikilla terveyteen, talouteen ja elämän merkityksellisyyteen liittyvillä tekijöillä oli voimakkaasti yhteyttä hyvä- ja huono-osaisuuden kokemukseen
- Kaikkia tekijöitä yhdessä tarkasteltaessa heikoksi itse arvioitu talous ja toimeentulo sekä vähäinen elämän merkityksellisyyden ja toisten kanssa yhdenvertaiseksi kokeminen olivat yhteydessä samanaikaiseen huono-osaiseksi kokemiseen
- Ihmiset kokevat usein oman hyvä- ja huono-osaisuutensa täysin eri tavoin kuin ulkopuoliset, siksi ulkopuolisten ei tulisi määrittää muita hyvä- tai huono-osaiseksi omien oletustensa perusteella
- Palvelujärjestelmää tulisi tulevaisuudessa kehittää siten, että taloudellisen avun lisäksi luodaan mahdollisuuksia elämän merkityksellisyyden ja itsensä toisten kanssa yhdenvertaiseksi kokemiselle

Avainsanat

Hyvä- ja huono-osaisuus, päihdejärjestö, hyvinvoinnin ulottuvuudet, terveys, talous, elämän merkityksellisyys

Julkaisun lähde: Pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto, Terveystieteiden yksikkö